אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

וועטער: קלאר און וואַרם.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

זון אויפגאַנג — 4.19. זון אונטערגאַנג — 8.36.

Vol. 21, No. 114. Winnipeg, Friday June 12, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. פרייטאָג כז׳ סיון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JUN 17 1931 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

קבלת פנים פאַר דעם באַרימטן קינסטלער אויף שריפטשטעלער, שאול ראסקין מיט אַן אילוסטריר־טער לעקציע ביי אַ גלעזל טיי אין — פרץ זאַל זונטאָג, יוני 14־טן, פונקט 8.30 אָוונט אַלע איינגעלאַדן איינטריט בלויז 35 סענט

קאַסנרעין פאַרטיידיקט אין סענאַט זיין רעגיסטראַציע ביל

זאָגט אַז צוואַנג רעגיסטראַציע וועט אָפּשטעלן די פאַרשפּרייטונג פון קאָמוניזם אין קאַנאַדע. — דריקט אויס צופרידנהייט מיט עמבאַרגאָ אויף סאָוועטישע סחורות.

אטאַוואַ, יוני 12. — פאַרשלאָגנדיק פאַר דער צווייטער פאַרלעזונג אין סענאַט זיין ביל צו רעגיסטריטן אַלע אויסלענדער אין לאַנד, האָט פּ. דזש. ב. קאַסנרעין דער־קלערט, אַז מיט זיין ביל איז ער אויסן צו באַשרענקען די טעטיקייטן פון די קאָ־מוניסטישע אָנשטאַלטן אין לאַנד.

לויט קאַסנרעינס ביל, וואָלט יעדער פרעמדלענדערער אין קאַנאַדע, נעמוזט אַרומטראָגן זיך מיט אַ רעגיסטראַציע קאַרטל מיט זיין בילד און אונטערשריפט.

סענאַטאָר קאַסנרעין האָט זיך באַקלאָגט וואָס, אויסנאַנדערן דעם קריזיס, פאַר־שפּרייטן אַיצט קאָמוניסטישע אידעאָלאָ־גענשטעלט פון מאַסקווע, זייער פּראָפּאַ־גאַנדע, מיט דערפאָלג, שטרענגריק אונ־טערצונעמען די איצטיקע סאָציאַלע אָרדע־נונג אין קאַנאַדע.

און ריידנדיק וועגן מאַסקווע, האָט דער סענאַטאָר דערקלערט, אַז די שאַפונגס־וואָלוצין, וואָס האָט פאַרניכטעט דאָרטן די מאָנאַרכיע, איז אויך די אַרבעט פון מאַסקווע.

סענאַטאָר קאַסנרעין האָט אויסגעדריקט זיין גרעסטע צופרידנהייט דערמיט, וואָס די קאַנאַדער רעגירונג האָט געמאַכט אַן עמבאַרגאָ קעגן סאָוועטישע סחורות, אין סאָוועט רוסלאַנד, האָט ער צוגעזאָגט, אַז נימאָ קיין פרייע אַרבעט, — יעדערער מוז אַרבעטן וואו אַן ווי די רעגירונג הייסט, און סטרייקן מאַר מען ניט. דאָס גיט סאָ־וועט רוסלאַנד אַ געלעגענהייט צו קאָנ־קורירן אויפן מאַרק מיט אַנדערע לענדער, אַזוי אַז זי קאָן פאַרקויפן, אַ דאַנק איר „שקלאַפן אַרבעט“, — „מאַקאַראָני אין איטאַליע, ראַזיר־מעסער קלינגלאַך אין דייטשלאַנד, קוילן אין פענסילוואַניע און טעקסטיל אין לענקעשייער.“

די וואָס קוימן סחורה פון רוסלאַנד, העלפן צו פינאַנסירן די רעוואָלוציע אינם איינענעם לאַנד. אין די וואָס פאַרקויפן איר — העלפן איר דורכפיר פונם 5־יאָריקן פּלאַן.

זיין ביל, זאָגט סענאַטאָר קאַסנרעין, איז ענלאַך צום ביל דורכגעפירט אין מישיגאַן. „קאַנאַדע איז זייער אויפגאַמסטפעאיק פאַר רעוואָלוציאָנערער פּראָפּאַגאַנדע. און דער־פאַר איז נויטיק איינצופירן דאָ דעם רע־גיסטראַציע סיסטעם“, — האָט ער גע־זאָגט.

—(::)—

סטרייקערס שטורעמען טורמע צו כאַפּרייען זייערע חברים

סט. קלעירסוויל, אָהייאָ, יוני 12. — צוויי טויזנט מענער און פרויען האָבן געשטורעמט די בעלמאַנט דזשיל, אין אַ פאַרזוך צו באַפרייען אַלע פיר קוילן־מיין סטרייקערס, אַרעסטירט אין די אומרוען ביי דער לאַפעטי מיין.

דער שעריף מיט זיינע געהילפן און מיט אַ גרופּע מיטגלידער פון אַמעריקאַנער לע־גיאָן, באַוואַפנט מיט טרערן באָמבעס און מיט מאַשין־ביקסן, האָבן צעטריבן דעם המון און האָבן אַרעסטירט דעם אַנפירער, ליאָ טאַמפּסאָן, פון פּיטסבערג, פירער פון דער נאַציאָנאַלער מיינערס יוניאָן, וואָס ווערט פאַרשכנט פאַר אַ קאָמוניסט.

25 טויזנט דאָלאַר איז אַסיגנירט גע־וואָרן פון די קאָנטוט קאָמישאָנערס פאַרן שעריף צו האַלטן אָרדענונג איבער סטרייק.

—(::)—

15־יאָריקער יוביליי פון אינד. בני אברהם גע־פייערט דעם זונטאָג

די אינדעפּענדענט בני אברהם סיס בענעפיס סאָסייטע פייערט היינטיקן זונ־טאָג, דעם 14טן יוני, איר פופצעהנ־יר־ביליי מיט אַ פאַראַד, באַנקעט און מאָנע אין גרויסן תלמוד זאַל.

די סאָסייטע וועט דורכפירן איר אור־סאַמאַביל פאַראַד זונטאָג 10.30 אַזייגער אינדערפרי. אַלע מיטגלידער מיט זייער־רע פרויען וועלן זיך פאַרזאַמלען אַרום פרייהייטס טעמפּל, פּרישאַרד און סאַל־טער, און פון דאָרטן וועלן זיי אָפּפאָרן איבער די גאַסן.

פינף אויינער נ. מ. וועט אָפּנעהאַלטן ווערן אַן אַלגעמיינע פאַראַזאַלונג אין גרויסן תלמוד תורה זאַל אַן 6.30 נ. מ. וועט זיך אָנפאַנגען דער באַנקעט. נאָכן באַנקעט וועט פאַרקומען אַ טאַנץ. דיר באַ־אַמטע פון דער סאָסייטע בעטן אונז צו דערמאָנען אַלע מיטגלידער זיי זאָלן ניט פאַרגעסן אין דער פייערונג אַן זיי זאָלן אַלע קומען אין דער באַשטימטער צייט צום פאַראַד, צו דער פאַראַזאַמלונג צום באַנקעט.

—(::)—

טשווירטשיל זעט ערשטן מאַטאָר טראַק

טשווירטשיל, מאַנ., יוני 12. — דער ער־שטער טראַק אין דער געשיכטע פון טשוויר־טשיל האָט זיך דאָ דורכגעשניטן דורך דעם בלאָטיקן וועג דעם מיטוואָך אינדערפרי.

דער שווערער 2־טאָנניקער טראַק ווערט באַנוצט אויף אַריבערפירן פאַרשידענע זאַפּאַסן פון דער קאַנאַדישער קירך פון דער איזנבאַן סטאַנציע צו די קאַנאַדישע מיסיעס ביים ברעג ים.

עסקימאָס, אינדיאַנער און יעגער, וואָס האָבן קיינמאָל ניט געזען אַזאַ מאַשין, האָבן מיט וואונדער באַטראַכט דעם וואָגן, ווי ער האָט זיך דורכגעשניטן דורך דער בלאָטע.

ווייניפּעג איז אינטעליגענטסטע און מו־זיקאַלישסטע שטאָט אין קאַנאַדע. זאָגט מוזיק קריטיקער

מאַנטרעאַל, יוני 11. — אַז ווייניפּעג איז דער מוזיקאַלישער צענטער פון קאַ־נאַדע, איז די מיינונג פון סער יו. ס. ראַבערטסאָן, דירעקטאָר פון דעם באַריס־טען יתומים כאָר אין גלאַזגאָו, וועלכער געפינט זיך איצט אין מאָנטרעאַל אויף זיין וועג צוריק קיין שאָטלאַנד, נאָכדעם ווי ער האָט באַזוכט אַלע מערב קאַנאַדער שטעט, וואו ער איז געווען איינער פון די „אַדישוטדיקייטאָרס“ (קריטיקער) פון די יעראַלאַכע מוזיקאַלישע פייערונגען.

„מזרח קאַנאַדע איז אַ סך הינטערשטע־ליק אין מוזיקאַלישער בילדונג, — האָט סער יו ראַבערטסאָן דאָ געזאָגט. „אין דער איסט באַטראַכט מען נאָך מוזיקאַלישע בילדונג ווי אַ לוקסוס זאַך, אָבער אין מערב קאַנאַדע ווערט די מוזיקאַלישע קולטור שנעל אַנערקענט ווי איינע פון די נויטיקע זאַכן פאַרן לעבן“.

ווען מען האָט אים געפרעגט פאַרוואָס ער איז אַזוי ענטוזיאַסטיש וועגן ווייניפּעג, האָט ער געענטפערט. „אַז ווייניפּעג איז לויט זיין מיינונג די סאַמע פאַרטגעשריט־טענע און סאַמע אינטעליגענטע שטאָט אין קאַנאַדע, און, אַז זי וואַקסט שנעל אין דער דערגרייכונג אויפן מוזיקאַלישן געביט. די מוזיק וואָס ווערט געלערנט אין די סקולס פון מערב קאַנאַדער שטעט איז פון זייער הויכן סטאַנדאַרד, — האָט ער געזאָגט.

ערשטע אידישע חתונה גע־פייערט אין שפּאַניע אין 439 יאָר

מאַדריד, שפּאַניע, יוני 12 (איטאַ). — די ערשטע אידישע עפנטלאַכע פיי־ערונג איז דאָ געבכן דורכגעפירט גע־וואָרן, ווען עס אין געפאַראַטעט געוואָרן די חתונה פון אַ סאַרר׳ישן פּאַרל, משה קאַהען, 29 יאָר, און רחל וועגנטיטורא, 22 יאָר, ביידע פון באַלאַניקאַ.

די צערעמאָניע איז דורכגעפירט גע־וואָרן פון רבי מנחם קאַריאַט, וועלכער איז פאַר דעם צוועק געבראַכט געוואָרן פון מאַראָקאָ.

די עפנטלאַכע אידישע צערעמאָניע איז געווען דער ערשטער פאַקטישער רעזולטאַט פאַר אידן פון׳ם דורכפיר פון׳ם דערקעגן פון דער רעפּובליקאַנער רעגירונג, וואָס האָט פּראָקלאַמירט פו־לע רעליגיעזע פרייהייט פאַר אַלעמען.

נים בלויז אין די דאָזיקע חתונה נעמען די ערשטע עפנטלאַכע אידישע פאַסיורונגס פאַר אַ מאָנאַרכיע. איינער פון די פונקטן פון דעם נייער נעזעץ, אַז די הענדלער זאָלן־קאָנען קויפן אַפּהאַנדלונג אין שפּאַניע פאַר די לעצטע 439 יאָר, נאָר׳ס אין אויך געווען די ערשטע אידישע חתונה אין שפּאַניע פון די טעג פון איזאַבעלאַ.

בעלגישע רעגירונג נעמט אָן מיטלען קעגן באַשריינקונגען פון אידישן האַנדל

וויל מאַכן אוממעגלאַך פאַר מוניציפּאַליטעטן אַראָפּצוטרייבן אידישע הענדלער פון מאַרק

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו „דאָס אידישע וואָרט“ פון „איטאַ“)

אַנטוועראָפּן, יוני 12 (איטאַ). — ווי אַ רעזולטאַט דערפון וואָס די אידישע הענד־לער זיינען פאַרטריבן געוואָרן פון די עפנטלאַכע מאַרקן פון די פאַרט שטעט, לאָזט מערסקעס אויס אַן עזותדיקן, גרייט איצט די בעלגישע רעגירונג אַן אַ געזעץ וואָס רעגולירט דעם האַנדל פון די מאַרק הענ־לער, ווי עס ווערט באַקאַנט דער „איטאַ“.

איינער פון די פונקטן פון דעם נייער נעזעץ, אַז די הענדלער זאָלן־קאָנען קויפן אַפּהאַנדלונג אין שפּאַניע פאַר די לעצטע 439 יאָר, נאָר׳ס אין אויך געווען די ערשטע אידישע חתונה אין שפּאַניע פון די טעג פון איזאַבעלאַ.

אַזוי אַז מען זאָל זיי ניט קאָנען אַראָפּ־טרייבן פון מאַרק ווען דער מוניציפּאַלי־טעט וועט זיך דאָס פאַרוועלן.

דערווייל איז דער עניַן מיט די אַראָפּ־געטריבענע אידישע הענדלער אין מערק־סעס אַן עזותדיק. אויסגעגלייכט געוואָרן, נאָכדעם ווי אַן ערט פון דאָס זיך אַריינגע־מישט דער מאַרק־הענדלער פאַראַיין. די מוניציפּאַליטעטן האָבן צוריקגעצויגן זייער פאַרבאָט אין די אידישע הענדלער קאָנען דאָרטן ווייטער האַנדלען אַן וועלכע׳ס אַזוי באַגרעניצונגען.

צוליב דעם שווערן קריזיס אין דער דיאַמאַנטן אינדוסטריע, אין וועלכער אַ גרויסע צאָל אידן אין בעלגיע זיינען באַ־שעפטיק, האָבן הונדערטער אידן אין אַנטוועראָפּן און אין אַנדערע שטעט פון בעלגיע געמוזט נעמען זיך פאַר׳ן האַנדל אויפן מאַרק. זייער אַנוועזנהייט אויף די מערק האָט אַרויסגערופן אַ פּראָטעסט מצד די קריסטלאַכע הענדלער, און׳ס אין אַזוי נעקומען צו אַפּטש צוזאַמענשטויסן.

—(::)—

קאָנפערענץ בנונע סקול באַרד באַשלוסן קום. דינסטאָג

אין פאַרבינדונג מיט די באַשלוסן פון דער שטאָטיקער סקול באַארד בנונע די טעקסט ביכער פאַר העכערע קלאַסן, און אויף וועגן דעם נייעם נעזעץ וואָס פאַר־לאַנגט הונדערט דאָלאַר שכר לימוד פאַר גרייד צוועלף אין דאָס איינפירן צו לערנען האַלבע טעג פאַר אַנפאַנגער אין די סקולס — פאַररופט דער ניקאָליעווער הילפס פאַראַיין אַ קאָנפערענץ פון אַלע אידישע אָרגאַניזאַציעס אין שטאָט, אויף דינסטאָג, דעם 16טן יוני, 8.30 אָוונט אין פרייהייטס טעמפּל.

דער צוועק פון דער נעפאַלאַנטער קאָנ־פערענץ איז צו שאַפן אַ באַוועגונג אויף דער אידישער נאַס, צו באַקעמפן די דאָ־זיקע ניט־יושר׳דיקע באַשלוסן וואָס די סקול באַארד האָט דורכגעפירט. אַזעלכע כע באַשלוסן, גלויבט דער ניקאָליעווער הילפס פאַראַיין, וועלן זיכער דער אויף יערער אַמעיליע וועלכע וויל געבן אַן עלעמענטאַרע בילדונג צו זייערע קינ־דער.

דער ניקאָליעווער הילפס פאַראַיין האָפט אַז דערוואַרטעט אַז אַלע אידי־שע אָרגאַניזאַציעס וועלן שיקן זייער פאַר־טרעטער צו דער קאָנפערענץ.

—(::)—

האַרץ פון באַרימטן וויאָלינסט אַוועקגעגעבן פאַר אַ מתנה צו שטאָט ליעזש

ברוסעל בעלגיע, יוני 12. — דאָס האַרץ פון דער פאַרשטאָרבענעם גרויסן וויאָלי־ניסט, יודזשין איסאַי, ווערט פון זיינע קינדער אַוועקגעשיינקט צו דער שטאָט ליעזש. אויך זיין סטודיאָ און ביבליאָטעק ווערן אַוועקגעגעבן צו דער שטאָט ליעזש, וואָס אין זיין געבורטס שטאָט.

ענומעראַטאָר קרינט אומדערוואַר־טעטן קבלת־פּנים ביי דזוכאַבאַרן

גרענד־פאָרקס, ב. ק., יוני 12. — ע. ל. קיר, היגער צענזוס ענומעראַטאָר, האָט געהאַט אַן אומדערוואַרטעטן סורפּריז, ווען ער איז געפאָטען פאַר־שרייבן די מיטגלידער פון דער דזוכאַ־באַרישער סעקטע „זין פון פרייהייט“ פאַר׳ן צענזוס.

ווען ער איז אָנגעקומען אין זייער קאַלאָניע, האָט מען אָנגעהויבן צוזאַ־מענרופן דעם עולם, — און באַלד איז ער געווען אַרומגערינגלט מיט 71 נאָ־קעטע מענער, פרויען און קינדער. ער איז אַזוי בטל געוואָרן פון דעם קבלת פּנים, אַז ער האָט שיר ניט פאַרלאָרן זיין ווערידע.

נאָך אַרום 80 „זין פון פרייהייט“ זיינען געווען דאָ אין קליידער, — זיי האָבן אָפּנים קיין צייט ניט געהאַט „איבערצוטאָן“ זיך לכבוד אים . . . קיין מאַלץ האָט דער ענומעראַטאָר אָבער ביי זיי ניט געקאָנט דערגיין. ער האָט זיך איבער אַ שעה צייט נעכאָ־טערט מיט זיי, אַן צום סוף האָט ער אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט און אַב־נוגנט זיך מיט איבערצייגן זיי.

אַנב - אורחא

פון מאַרק

נעאָ אתה בחרתנו־איזם

ס׳איז ניט לאַנג צוריק געווען אַ צייט ווען די אידישע אינטעליגענץ און אַר־בעטערשאַפט האָבן זיך געפּרואווט צו באַפרייען פונ׳ם טראַדיציאָנעלן אידישן אתה־בחרתנו׳איזם.

היינט איז עס ווידער אַ מאָדע. — אַ מאָדערניזירטער, אויפגעקלערטער „נעאָ“ אתה־בחרתנו׳איזם.

אינגאַנצן פון דעם קאָמפּלעקס האָבן מיר זיך איינגעטלאַך קיינמאָל ניט באַ־פרייט. דער אַלטער אידישער אַ. ב. (לאַ־מיך אַזוי פאַרצייכענען, צוליב קורצקייט וועגן, דעם אתה־בחרתנו׳איזם), איז בלויז צעשפּליטערט געוואָרן, ווי ס׳איז צעשפּליטערט געוואָרן, די נאַנצקייט (זאָל עס אפילו זיין אַ קריינקלאַכע נאַנצקייט) פונ׳ם אידישן לעבן אין דער געגנט.

אַזוי זיינען אַנשטאָט איין אידישע פאָלק, ביי אונז געוואָרן אַ סך אידישע פעלקער, — יעדער גרופּע וואָס האָט זיך נעשאַפן עפּעס אַ לאַזונג, האָט זיך דער־קלערט פאַר דעם אידישן פאָלק, אויס־שליסנדיק אַלע אַנדערע.

אַזוי — די אידישיסטן, די העבראַ־איסטן, די ציוניסטן, די גלות׳יסטן, די נאַציאָנאַל־ראַדיקאַלן און יעדע גרופּע וואָס האָט זיך אויסגעטיילט פון די הויפּט שטראָמען.

קומען די עטלאַכע טויזנט אידישע קאָ־מוניסטן און דערקלערן אייך — „דאָס פאָלק, דאָס זיינען דאָך מיר“.

און אַזוי יעדע גרופּע.

אָבער מיר׳ן א. ב. מיין איך נאָך עפּ־וואָס אַנדערש.

* * *

ס׳איז די אויפגעלעבטע פילאָזאָפישע מיסטישע אָדער מיסטישע־פילאָזאָפישע מעפּערע וועגן דער אידישער מיסיע, צר־ליב וועלכער ס׳איז שוין, אין די אינטע־רעסן פון יושר, נויטיק אויסטיילן מי־סיעס אויף צו אַנדערע פעלקער . . .

און מיסיע נאָכמאָל זיך שוין במילא מיט משיח.

אָבער ניט דער אַלטער משיח וואָס פאַרט אויף אַ ווייסן אייזל (איך ווייס ניט פאַרוואָס, אָבער אין מיינע קינדער־יאָרן האָב איך זיך פאָרגעשטעלט ניט אַנדערש, נאָר אַז ער שטעקט מאַכאַש פון אַ האָרן).

דער משיח איז צו קערפּערלאָך. דער נעאָ־משיח איז עפּעס אַ דאָ־אַן־ניטראַ־איקער, אַ גייסטיקער, אַ פּראָגראַמאַטישער און אַ מייוודע־וואַסיקער.

און אין אַט דעם משיח הייסט מען אונז גלויבן פון אונזער איינענער טובה וועגן, צי עס גלויבט זיך, צי ניט.

זאָג איך אייך דעם אמת: פילאָזאָפיע איז אַ געהויבענער ענין, אָבער ס׳איז אַ שפּיל פאַר די געטער.

פאַר אונז, פשוט׳ע חי׳זיקי׳ם — ווען עס זאָל אונז פאַרשטיין אויסצוקלייבן אַ משיח, וועלן מיר ניכער נעמען שוין דעם אַלטן, וואָס פאַרט ריינטריק אויף אַן אייזל און שטעקט מאַכאַש פון אַ האָרן־פּושקעלע.

* * *

וואָס איז די מעשה וואָס אונזערע ראַ־דיקאַלע אידן האָט זיך פאַר׳יצר׳ט אַ משיח?

ס׳איז ניטאָ פאַרוואָס צו נעמען זיך. עס ווילט זיך אינהאַלט!

וואָלטן זיי ניט געלייטן פונ׳ם אתה־בחרתנו קאָמפּלעקס, וואָלטן זיי נעהאַט אויבערגענוג אינהאַלט. אָבער אַזוי ווי זיי ווילן ניט אַנדערש ווי פאַרענטס ווערן פאַר׳ן אידישן פאָלק (אויסשליסנדיק אַלע אַנדערע שיכטן), מוז מען זיין עפּעס זיך אַשאַן אַ גרעסערן אַנזעען, פאַרמעסטן זיך אויף עפּעס קאָלאָסאַלס.

אויסער די „וועלטלאַכע“ אידן זיינען דאָך באַמת פאַראַן נאָך 20 מאָל אַזוי־מיל אידן־וואָס פרעמענדיקן ניט אויף דעם „וועלטלאַכן“ טיטול.

און אויסער די אידן זיינען נאָך פאַ־ראַן אַביסל אומות העולם. און צווישן די אומות־העולם זיינען אויך פאַראַן „וועלט־לאַכע“, וואָס קומען נאָכן גוט אויס אַן אַם מער אַז געשפּליטערן און אַזוי אַפּ־צושוואַכן אים.

וועגן עס וואָלט אפילו געלונגען צו פאַראייניקן אַלע אידישע כחות אויף איין ציל, וואָלט עס געווען געפעלאָך, ווייל טאַמער פאַלט מען דורך אין דער דער־גרייכונג, דאָן קומט זיך אויס אונטערצו־גיין.

אָבער אַט, וועלן מיר זאָגן, פּרובירט איינרייד׳ן די קאָמוניסטן, אַז זיי זאָלן אָנ־נעמען דר. י. נ. שטיינבערגס משח׳יס־טישע פּראָגראַם?

און די ציוניסטן, מיינט איר, וועלן זיך אַן דעם אָנכאַפּן? און די אידיישיסטן פון ישיטלאַווסקיס ריכטונג? און אַלע אַנדערע אידישע ריכטונגען, — 9.999 אידן פון יעדע 10 טויזנט?

די איבערוועגנדיקסטע מערהייט אידן לעבן ווי אידן אומבאַוואוסטזיניק, אינ־סטינקטיוו, ווי יעדער געוועזנער מענש היט זיין לעבן אינסטינקטיוו.

און די פון אונז, וואָס חכמה׳ן זיך, וועלן אייך אויס׳חכמה׳ן יעדערער פאַר זיך אַ באַזונדער פּראָגראַם און אַ באַ־זונדער אינהאַלט.

נעמט איר אַן איינעם פון די אינ־האַלטן פאַר „דעם“ אינהאַלט, שליסט איר אויס אַלע אַנדערע.

און איך בין קיינעם פון זיי נאָך ניט גרייט אויסצושליסן פונ׳ם כלל־ישראל דערפאַר וואָס זיי האָבן אַן אַנדער אינ־האַלט ווי איך.

ווייכטיקע פאַרלייכטע־רונגען פאַר רומענישע אידן דערוואַרטעט

בוקאַרעסט, יוני 12 (איטאַ). — צוויי רעגירונגס בילס וואָס וועלן זיין פון גרעס־טער וויכטיקייט פאַר דער אידישער באַ־פעלקערונג פון רומעניע, וועלן פאַרגע־שלאָגן ווערן ביי דער ערשטער סעסיע פונ׳ם ניי־דערוויילטן פּאַרלאַמענט, האָט דערקלערט רודאָלף בראַנדטש, סעקרעטאַר פאַר די מינדערהייטן אינם אינגאַרן מיניס־טעריום.

צוערשט וועט געפאָלגט צו ענדערן דעם נאַטוראַליזאַציע געזעץ אַזוי, אַז דאָס וועט דערמעגלאַכן צענדליקער טויזנטער אידן, וואָס האָבן ביז איצט ניט געקאָנט קריגן קיין בירגערשאַפט, צו ווערן בירגער.

דער צווייטער ביל האָט צו טאָן מיטן סטאַטוס פון פריוואַטע שולן, און ער וועט געבן די דאָזיקע אינסטיטוציעס מער רעכט און וועט אָפּשאַפן אַ צאָל באַשריי־קונגען קעגן זייערע שילער. צווישן אַנ־דערע, וועט די שילער פון אַזעלכע שולן דערלויבט ווערן צו נעמען זייערע עקזאַ־מענס אין זייער מוטער־שפּראַך.

—(::)—

קיין וואָלן אין מאַני־טאָבאַ ביז 1932, זאָגט מעדזשאָר

די ברעקען רעגירונג האָט ניט בדעה צו פאַररופן פּראָווינציעלע וואָלן ביזן האַרבסט פון 1932, — האָט נעכטן דער קלערט אַטאַרני דזשענעראַל מערזשאָר, און ער האָט נעמאַכט שפּאַס פון די קאָנ־סערוואַטיוו פּרעס, וואָס „פּרובירן אויס־צוזען דעם עולם מיט יידעיות וועגן נייע וואָלן“.

ס׳איז אָבער דער אידישער אַ. ב., אין דער נייער אויסגאַבע. מיר, די עטלאַכע, אָדער די עטלאַכע טויזנט אָדער צענדליק טויזנט אידן זיינען אַנדערש. מיר קאָנען ניט לעבן אויף דער וועלט אַן אַ מיסיע און אַן אַ משיח, ווייל מיר זיינען די דערוויילטע . . .

* * *

אַלע „נאַציאָנאַלע פּראָגראַמען“ פון דעם סאָרט דינען ניט צו פאַרשטאַרקן די פּאָזיציע פונ׳ם אידישן פאָלק, נאָר אים מער צו צעשפּליטערן און אַזוי אָפּ־צושוואַכן אים.

וועגן עס וואָלט אפילו געלונגען צו פאַראייניקן אַלע אידישע כחות אויף איין ציל, וואָלט עס געווען געפעלאָך, ווייל טאַמער פאַלט מען דורך אין דער דער־גרייכונג, דאָן קומט זיך אויס אונטערצו־גיין.

אָבער אַט, וועלן מיר זאָגן, פּרובירט איינרייד׳ן די קאָמוניסטן, אַז זיי זאָלן אָנ־נעמען דר. י. נ. שטיינבערגס משח׳יס־טישע פּראָגראַם?

און די ציוניסטן, מיינט איר, וועלן זיך אַן דעם אָנכאַפּן? און די אידיישיסטן פון ישיטלאַווסקיס ריכטונג? און אַלע אַנדערע אידישע ריכטונגען, — 9.999 אידן פון יעדע 10 טויזנט?

די איבערוועגנדיקסטע מערהייט אידן לעבן ווי אידן אומבאַוואוסטזיניק, אינ־סטינקטיוו, ווי יעדער געוועזנער מענש היט זיין לעבן אינסטינקטיוו.

און די פון אונז, וואָס חכמה׳ן זיך, וועלן אייך אויס׳חכמה׳ן יעדערער פאַר זיך אַ באַזונדער פּראָגראַם און אַ באַ־זונדער אינהאַלט.

נעמט איר אַן איינעם פון די אינ־האַלטן פאַר „דעם“ אינהאַלט, שליסט איר אויס אַלע אַנדערע.

און איך בין קיינעם פון זיי נאָך ניט גרייט אויסצושליסן פונ׳ם כלל־ישראל דערפאַר וואָס זיי האָבן אַן אַנדער אינ־האַלט ווי איך.

מצבה פאַר העניע פּאַדאַלסקי

אַ מצבה פאַר העניע פּאַדאַלסקי, יונג פאַרשטאָרבענע לערערן פון פּרץ־שול, וועט אויפגעשטעלט ווערן אויפ׳ן אינדעפּ. בני אברהם בית־עלמין דעם זונטאָג, יוני 14טן, 11.30 פרי. אַלע פריינט זיינען איינגעלאַדן.

נייער קריזיס דראָעט דער עקזיסטענץ פון אַרבעטער רעגירונג

שפּאַלטונג מיט ליבעראַלן איבער דעם לאַנד שטייער ביל קאָן פירן צום פאַל פון דער רעגירונג

לאָנדאָן, יוני 12. — אַ נייער קריזיס דראָעט דער עקזיסטענץ פון דער אַרבע־טער רעגירונג. אַן איר גוהל וועט באַ־שטימט ווערן אינם משך פון די קומענדי־קע עטלאַכע וואָכן.

דער קריזיס איז אַ רעזולטאַט פון דער שפּאַלטונג צווישן דער רעגירונג און די ליבעראַלן איבער דעם לאַנדשטייער ביל, פאַרגעשלאָגן פון פילאָ סנאָודען, לויט וועלכן דער נאַנצער לאַנד באַזיץ דאָרף רעניסטרירט ווערן אין משך פון די קר־מענדיקע צוויי יאָר און דערנאָך באַשטיי־ערט ווערן מיט אַ שעני אויף יערן פונט. די ליבעראַלן שטיצן דעם ביל, אָבער זיי טראָגן איצט אַריין אַן אַמענדמענט, אַז דער הכנסה שטייער זאָל פאַרקלענערט ווערן אויף אַזוינס־יל, אויף וויפל דער לאַנד־שטייער וועט באַטרעפן.

פילאָ סנאָודען איז אַנטשיידן קעגן אַזאַ אַמענדמענט, און פאַרהאַנדלונגען זיינען לעצטנס אָנגעפירט געוואָרן מיט די ליבע־ראַלע פירער צו באַוועגן זיי צוריקצוציען דעם אַמענדמענט. לאָיד דזשאָרדזש האָט אָבער נעכטן געמאַכט קלאָר אין אַ רעדע אין עדינבורג, אַז די ליבעראַלן וועלן באַ־שטיין אויף דעם אַמענדמענט, כאָטש ער וויל ניט קיין נייע וואָלן.

דער אַמענדמענט ווערט פאַרגעשלאָגן קומענדיקן דינסטאָג, און דער געפיל אין די הינע פּאָליטישע קרייזן איז, אַז אויב די רעגירונג וועט געשלאָגן ווערן אויף דעם אַמענדמענט, וועט זי אויפלייזן דעם פאַר־לאַמענט.

—(::)—

אַ מצבה פאַר דער עניע פּאַדאַלסקי

אַ מצבה פאַר דער עניע פּאַדאַלסקי, יונג פאַרשטאָרבענע לערערן פון פּרץ־שול, וועט אויפגעשטעלט ווערן אויפ׳ן אינדעפּ. בני אברהם בית־עלמין דעם זונטאָג, יוני 14טן, 11.30 פרי. אַלע פריינט זיינען איינגעלאַדן.

אונזער ליטעראַרישע אָפּטיילונג

„פון חודש צו חודש“

האָט ליידער צוליב טעכנישע סבות ניט געקאָנט אַדיינגיין אין היינטיקער אויסגאַבע און וועט פאַרעפנטלאַכט ווערן

קומענדיקן פרייטאָג

צוויי חברה לייט ווילן „אַרויסנעמען אויף אַ שפּאַציר“ אַלדערמאַן פלאָ אין זיין איינענעם אַוטאָמאָביל; זיי כאַפּן אַ מיאוס׳ן אָפּשניט

ניין, זיי האָבן ניט געוואָלט, אַז דאָס איז געווען טאַמאַס פלאָ, אַ פּראָמינענטער מיטגליד פון דער אַרבעטער פּאַרטיי, אַן אַלדערמאַן און אויך אַ פאָליציי קאָמי־שאַנער; ווען זיי וויסן, וואָלטן זיי זיכער מיט אים ניט אָנגעהויבן!

דאָס איז געווען דינסטאָג, 11 ביינאַכט. אַלדערמאַן פלאָ איז אַרויס פון טשיימבער אויף קאָמערס געביידע, וואו ער האָט גע־האַט אַ מיטינג, און איז אַריין אין זיין אור־טאָמאָביל צו פאָרן אַ היים. ווי ער האָט זיך אָבער גערירט פון אָרט, זיינען צוויי חברה־לייט אַרויסגעשפּרונגען אויף די

„דאָנינג באַרדס“ און געהייסן אים פאָרן ווייטער.

מר. פלאָ איז ניט געווען צופרידן מיט די ניט־געבעטענע געסט, און ער האָט אַ ברונז׳ער געפרעגט, וואָס זיי וויל׳ן. אין ענטפער האָט אים איינער אָנגעכאַפּט פאָרן אָרעם, און דער צווייטער האָט אים געוויזן אַ גרויסן רעוואָלווער און אים אַריינגעשטעקט אין אויער: „מיר ווילן דאָס דיך אַרויסנעמען אויף אַ שפּאַציר“.

אַלד. פלאָ האָט אָבער ניט געוואָלט פאָרן אויף קיין „שפּאַציר“, און דערצו פאַסט דאָ דאָס עפּעס ניט צו זיין אין שעפטיק. האָבן הונדערטער אידן אין אַנטוועראָפּן און אין אַנדערע שטעט פון בעלגיע געמוזט נעמען זיך פאַר׳ן האַנדל אויפן מאַרק. זייער אַנוועזנהייט אויף די מערק האָט אַרויסגערופן אַ פּראָטעסט מצד די קריסטלאַכע הענדלער, און׳ס אין אַזוי נעקומען צו אַפּטש צוזאַמענשטויסן.

—(::)—

קבלת־פּנים פאַר אַנגעזעענעם אידישן קינסטלער דאָ זונטאָג אָוונט

דעפּיוטי בילדונגס מיניסטער עפנט אויסשטעלונג פון זיינע בילדער דאָ מיטוואָך בייטאָג, אין אימאַנס סטאָר

שאול ראַסקין

אַ קבלת־פּנים לכבוד דעם חשובׄ׳ן אַר־טיסט קינסטלער, שאול ראַסקין, וועלכער קומט אַהער צו דער אויסשטעלונג פון זיינע בילדער אין אימאַנס סטאָר, וועט דורכגעפירט ווערן אין פרי־זאָל דעם זונ־טאָג, יוני 14טן, 8.30 אָוונט. דער עולם, ביי אַ גלעזל טיי, וועט האָבן אַ געלעגנ־הייט צו באַקענען זיך מיט׳ן גאַסט און הערן פון אים אַן אָפּהאַנדלונג וועגן קונסט. אַלע זיינען איינגעלאַדן.

שאול ראַסקין איז ניט נאָר איינער פון די באַרייטנדיקסטע אידישע מאָלער, נאָר אויך אַ טאַלאַנטפולער שרייבער. די וואָס האָבן געלייענט זיינע רייזע באַ־שרייבונגען פון אַרץ־ישראל און זיינע אַר־טיקלען איבער ליטעראַטור און קונסט האָ־בען געמוזט באַוויבערט ווערן פון זיין אינדערפרי. אַלע מיטגלידער פון זיין פונקט אַזוי שיין ווי אַר שרייבט.

די אויסשטעלונג פון זיינע בילדער, אַראַנזשירט דאָ פון איר. נאַצ. אַרב. פאַר־באַנד בר. 20, אונטער וועמעס אויספּיזיכ־ער קומט, וועט זיך עפענען מיט אַ טיי אין איטאַמס סטאָר, אַראַנזשירט אין דער דיסקוסיאָנס־אָפּטיילונג פון ד. מ. ה. אַ., קומענ־דיקן מיטוואָך, יוני 17טן, 3 נ. מ. דר. פלעטשער, דעפּיוטי בילדונגס מיניסטער פון מאַניטאָבאַ, וועט אַפּיציעל עפענען די אויסשטעלונג. ש. ראַסקין וועט געבן אַן אָפּהאַנדלונג איבער אידישער קונסט (אין ענגליש). פריוען וואָס ווילן זיך באַזאָרגן מיט בילעטן פאַר דער טיי, זיינען גע־בעטן צו ווענדן זיך באַצייטנס צו מרס. מ. ה. ליינסאָן,